

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

2021

УКРАЇНСЬКА МОВА ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ
ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Відповідає чинним
орієнтовним вимогам
щодо контролю
та оцінювання навчальних
досягнень учнів

Містить:

10 орієнтовних контрольних
робіт двох видів

2 варіанти
в кожній роботі

тестові завдання
(закритого і відкритого типів)

творчі завдання

критерії оцінювання

додаткові варіанти
контрольних робіт на сайті
interactive.ranok.com.ua

Уч _____ класу

_____ ШКОЛИ

4

КЛАС

Інтернет-
підтримка

ДО УВАГИ ВЧИТЕЛІВ

Пропонований посібник містить орієнтовні зразки інтегрованих контрольних робіт з української мови і літературного читання, призначених для підготовки до державної підсумкової атестації учнів 4 класу. Завдання складені відповідно до листа МОН України від 27.03.2018 № 1/9—185 «Щодо проведення ДПА у закладах загальної середньої освіти в 2017/2018 навчальному році».

Оцінювання орієнтовних підсумкових контрольних робіт здійснюється відповідно до Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.08.2016 № 1009 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222»).

У посібнику подано контрольні роботи двох видів. Орієнтовні контрольні роботи № 1–5 складено за вимогами до формування змісту I варіанта підсумкової контрольної роботи з української мови.

За правильно виконану роботу учень отримує 12 балів.

№ завдання	Види завдань	Кількість балів
1	Читання тексту мовчки повністю за 3 хвилини 300–330 сл.	1
2	Списування тексту з пропущеними орфограмами	3
3	Завдання до тексту для перевірки розуміння його змісту і вміння працювати з текстом	1
4		1
5		1
6	Завдання до тексту для перевірки мовних знань	1
7		1
8		1
9	Творче завдання до тексту. Побудова зв'язного висловлювання з 3–4 речень	2 (1 — за зміст, 1 — за грамотність)

Орієнтовні контрольні роботи № 6–10 складено за вимогами до формування змісту II варіанта підсумкової контрольної роботи з української мови.

№ завдання	Види завдань	Кількість балів
1	Читання тексту мовчки повністю за 3 хв.	1
2	Списування тексту з пропущеними орфограмами	3
3	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих варіантів	1
4	Завдання відкритого типу на встановлення послідовності для розуміння змісту прочитаного тексту і вміння працювати з текстом	1
5	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю для розуміння прочитаного тексту і вміння працювати з текстом	1
6	Завдання закритого типу з вибором однієї відповіді серед трьох пропонованих для перевірки мовних знань	1
7	Завдання на встановлення відповідності між 6 компонентами для перевірки мовних знань	1
8	Завдання відкритого типу з короткою відповіддю для перевірки мовних знань	1
9	Творче завдання. Побудова зв'язного висловлювання з 3–4 речень	2 (1 — за зміст, 1 — за грамотність)

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ВАРІАНТ I

❶ Прочитай текст.

Чи легко бути добрим

Хто хоч раз писав писанку, той знає, що то за радість.

Лесик знає це давно. Перед Великоднем у їхній сім'ї писанки писали завжди. Всі писали: і бабця, й мама з татом, і Богданко з Марійкою. І Лесик — хоч він найменший — не відставав од них. Тож, поглядаючи на чистеньке біле яйце, Лесик вже уявляв, як він усіх здивує. Проте його непокоїла одна думка. Бабця сказала йому, що написати до свята писанку — то ще не все.

Великден_ лише тоді буде справжнім, як (до)н_го (при)готуєшся душ(е, о)ю, добрими ділами. До свята (за)лишилося кіл_ка днів, а (Л, л)есик ще (не)приготувався. Та й де йому до (В, в)еликодня набрати тих добрих справ? Він уже чемно казав «добридень» сусідам. Люб_язно (від)повідав, котра година. Бо мав власного наручного годи(н, нн)ика й розумівся на н_му. Для сусідського трирічного Павлика змайстрував паперового літачка. Але ж цього мало! Ну, та нічого, він ще щось придумує. А зараз от постарється і напише дуже гарну писанку.

Раптом Лесик глянув на Іринку. Вона сиділа поряд і, затамувавши подих, старанно виводила писачком по яечку.

— Гарно в тебе виходить, — сказав Лесик.

Іринка усміхнулася. Яюсь так сонячно, усім обличчям. Ніби й не до Лесика, а сама до себе, до своєї першої писанки.

«Це я добре зробив», — подумав Лесик.

— Не забудь у ромбиках цяточки намалювати, — порадив він.

— Угу, — кивнула Іринка.

«І це я добре зробив», — знов подумав Лесик.

— Іринко, ти рушника на стіл простели, щоб яечко не розбилось.

Іринка обережно поклала на стіл писачка. І, не відводячи погляду від своєї писанки, підсунула рушник ближче.

«То виявляється, робити добро не так і важко», — зрадів Лесик. І, втішений цією думкою, хотів був уже взятись до своєї писанки.

...І тут Іринка гучно чхнула, і щось глухо цокнуло об підлогу.

На підлозі розпливлася жовта пляма. У ній наче застрягли шматки розписаної воском яечної шкаралупи. В Іринки очі наповнились слізьми. Проте Лесик не запропонував їй своє яечко, яке лежало на тарілочці.

«Бути добрим не завжди легко», — цієї миті зрозумів він. (320 слів)

За Оксаною Кротюк

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Запиши імена головних персонажів твору.

4 Чи погоджуєшся ти із вчинком Лесика? Поміркуй і запиши, що мав зробити хлопчик, коли Іринка розбила своє яєчко.

5 Знайди в тексті та запиши речення, що виражає його основну думку.

6 Випиши прикметник з поданого речення. Добери й запиши до нього синонім.

Лесик напише дуже гарну писанку.

- 7 Перебудуй розповідне речення у спонукальне. Запиши.
Іринка простелила рушника на стіл.

- 8 Спиши речення, ставлячи слова, що в дужках, у правильній формі.

Лесик (глянути) на (вона) і порадив простелити на стіл рушника, щоб яечко не (розбитися).

- 9 Склади й запиши «правила доброти» (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ВАРІАНТ II

❶ Прочитай текст.

Синичка і горобець

Скінчилося літо, ночі стали холодні, й ластівки відлетіли у вирій. У теплі краї. Зраділи горобці, що тепер легко буде захопити їхні гнізда. Тільки їх не вистачало на всіх.

Чую, галас, крик: ску_тись почали, аж пір_я л(е, и)тять. Один горобец_ був найбільш горластий, найбільш дз_обастий. Усіх переміг і (за)хопив найкраще гніздо над моїм вікном. Радий, в(е, и)селий: тепер буде куди (з, с)ховатись від холоду. А надворі заходила з(и, е)ма. Почав уже й сніг л(е, и)тіти.

Горобець випурхне із гнізда, сяде (на)гілку. Почистить носик об кору, покрутиться, повертиться — холодно, і назад у гніздо. А воно щільно зліплене, соломкою і пір'ячком вистелене, ніякий мороз не страшний. Тільки їсти нічого, горобець і бурчить:

— Скрізь, скрізь, скрізь зима:
Ні тобі хлібця,
Ні тобі кашки,
Навіть мушки нема...

Прилетіла синичка. Жовта сорочка, чорна маніжка, наче тобі до театру зібралась. А надворі віхола, а надворі сніг! І, мабуть, вона задубіла, бо жалісно зацвірінькала. А мені вчувається, що вона просить горобця:

— Пусту погрітись!

Визирнув горобець із гнізда й байдуже відказує:

— Зроби собі так, як я, соломки наноси, пір'ячка постели та й грійся.

— Наче ти носив, наче ти робив, це не твоє гніздечко, а ластів'яче.

Горобець тільки пхекнув:

— Ну то поспівай мені, тоді пуцу. Тільки щоб тоненько.

А в синички був голосок, як волосок, витягла вперед голівку й зацвірінькала:

— Я по лісу літаю,
Я по стежці стрибаю.
Там десь мушку впіймаю
І жучка не минаю,
Цвінь-цвірінь!..

Прислухалась, аж горобець хропе на все гніздо. Заснув! Синичка з гілочки на гілочку — і в гніздо. І аж цвірінькнула на radoщах, що так тепло. Це почув горобець і прокинувся.

— Хто тут? — закричав.

— Це я — синичка!

— Мені й без тебе тут тісно, геть, геть!

І ну бити її крильцями.

Скакав, стрибав. До того розходився, що аж гніздо розвалив. Так і посипалось на сніг, а соломка й пір'ячко за вітром полетіли. Мало й горобець не гепнув на землю. Добре, що був близько бузок.

Сів на гілку й захникав:

— Скрізь, скрізь, скрізь зима,
І хатки вже нема...

А синичка тільки цвірінькнула і полетіла. (326 слів)

За Петром Панчем

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

- 3 Які птахи відлетіли у вирій? Запиши.

- 4 Що запропонував горобець синичці? Запиши.

- 5 Поміркуй і запиши, які риси характеру притаманні горобцю.

- 6 Випиши прикметник з поданого речення. Добери й запиши до нього антонім.

Птахи відлетіли у теплі краї.

- 7 Перебудуй розповідне речення у спонукальне. Запиши.

Горобчик пустив синичку погрітися до гнізда.

- 8 Спиши речення, ставлячи слова, що в дужках, у правильній формі.

Синичка зацвірінькала (він), а горобець почав бити (вона) (крильця).

- 9 Поміркуй і запиши, чого навчив тебе цей твір (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

ВАРІАНТ I

❶ Прочитай текст.

Сіре зайчєня

Батько прийшов додому й скликав усіх нас докупи. Він щось тримав у картузі й хитро всміхався.

— Ну, діти, дивіться, — сказав батько. З картуза на широку лаву талапнулося щось маленьке, сіре, пухнасте. Воно розчепірило лапки, мов на льоду, а вушка злякано прищулило.

— Руками не чіпайте! — застеріг батько.

Ми зачаровано дивились на зайчєня, яке боялось і ворухнутись.

— Іду я сільською околицею, там, де латка вівса росте. А воно візьми й вискочи переді мною на стежку. Я й накрив картузом і оце приніс додому, щоб ви подивились.

А ми ще ніколи так близько не бачили жодного зайчєняти.

Тільки чому воно завмерло на лаві, чому не побіжить? Чи тому, що маленьке й не навчилось бігати? Чи тому, що нас боїться?

— Нагодуйте молоком, — порадив батько, — воно їсти хоче.

Блюдечко з молоком підсунули зайчєняті під самісінський носик. Тільки воно чомусь і не глянуло. Може, тому, що зайці зовсім не п'ють молока. Бо хто ж поїтме їх молоком у полі чи в лісі?

Принесли трави, поклали коло блюдечка, але воно й не понюхало.

— У неволі не їстиме, — сумно сказав батько. — До-ведеться випустити його.

— Де? У селі? — обізвались ми. — Тут собаки розі-рвуть.

— Підемо в поле, — сказав батько.

Уже в(е, и)чоріло, коли опинилис_ (на)околиці с(е, и)ла. В(е, и)лике ч(е, и)рвоне сонце висіло (над)обрієм, ось-ось сяде на далекий пружок.

— Отут воно мені й попалось, бідолашне...

Бат_ко зігнувся, ро(з, с)тулив свого картуза, й ма-лен_ке зайченя (ви)пало (на)стежку. Думали, що зразу дремене, а воно сиділо й злякано щулило вуха.

— І тут боїться, — сказав батько. — Давайте віді-йдемо вбік.

Відійшли, стали віддалік, цікаво стежачи.

Зайченя якось дивно ворухнуло передніми лапками — й таки стрибнуло. М'яко, легенько стрибнуло, наче й не вірило у свою волю. Й скоро зникло у вівсі.

— Хай біжить. Мабуть, зайчиха вже заждалась.

А нам чомусь стало жаль. На коротку хвилю, а по-тім, сміючись, розказували одне одному, як зайченя ворухнулось, як пострибало в овес.

Після того дня ми дуже часто згадували своє зайченя. Думали — як-то воно там у полі бігає? Чи вже виросло? Чи впізнає воно нас?

Так хотілось, щоб упізнало! (329 слів)

Євген Гуцало

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені бук-ви і розкриваючи дужки.

3 Кого приніс батько в картузі? Запиши.

4 Чому тваринка нічого не їла? Запиши.

5 Добери й запиши власний заголовок до цього твору.

6 Випиши з тексту по три слова кожної вказаної частини мови.

Іменники _____

Прикметники _____

Дієслова _____

Займенники _____

- 7 Визнач рід, число і відмінок виділеного іменника. Запиши.
Блюдечко з **молоком** підсунули зайченяті під самі-
сінський носик.

- 8 Спиши речення, ставлячи слова, що в дужках, у правильній формі.

Після того дня ми часто (згадувати) (свій) зайченя і (сумувати) за (він).

- 9 Як ти ставишся до вчинку тата і дітей? Поясни свою відповідь (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Кіт Чудило

До нас у дитячий санаторій прибуло котеня, і ми взялися його вчити. Хто його зна, як треба вчити котів. То ми й стали вчити його по-собачому. «Ляж!» — і котик лягав і дивився на нас, що ми йому дамо за це. «Вперед!» — і котик біг уперед що мав сили.

«Назад!» — і котик вертався до нас. Тоді ми давали йому трошки сиру або риб'ячу голову. Так ми й вивчили його по-собачому. Зробили йому нашійничок із старого ремінця, і став він зватися Чудило. Так і бігав за нами кіт Чудило, немов собачка. Тільки не скрізь. У річку не ходив. Не люблять коти мокрого.

Одного разу поїхали ми човном вудити рибу. Дійшов (з)нами (до)берега кіт (Ч, ч)удило, а в човен (не)поліз. Вибравсь (на)дошку, що коло неї перуть білизну, й с(е, и)дить (над)водою. А (під)дошкою гуляють_мален_кі рибки в(е, и)рховодки. Дивиться (на)них згори кіт (Ч, ч)удило. Дививсь, дививсь та й заснув на сонечку.

Наловили ми багато верховодок. Був у нас здоровенний синій глек. Зачерпнули ми тим глеком води і напустили туди верховодок повно. І попливли човном додому. Прокинувся кіт Чудило, протер лапками очі. Дивиться, чи не привезли ми йому чогось смачненького. Полазив у нас по плечах, по кишенях — немає нічого. Тоді як глянув у наш глек, — і закам'янів. Рибок у глеку так рясно, що води між ними не видно. Ми поставили глек на землю і трошки одсунулись. Дивимось, що робитиме кіт Чудило. Він вибравсь на верхній край

глека, умостився й сидить. Сидить, дивиться вниз на рибку. Дивиться й нахиляється нижче, — тоді шубовість — і вскочив у воду. Заметушивсь, заборсавсь у воді — аж глек ходором ходить. І не вистрибує. Ну, думаємо, пропав кіт Чудило — утоп, напився води, упавши догори ногами в глек. Уже хотіли його рятувати; коли — вилазить. Мокрий, сердега, ніби цілу ніч під дощем був, але рибка в зубах. Виліз, рибку поклав долі, обтерся, облизався й почав їсти. Рибку з'їв, помурчав, ще раз облизався — і знову поліз на глек. Отак і привчився кіт Чудило до мокрого. (325 слів)

За Майком Йогансеном

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Добери й запиши власний заголовок до прочитаного твору.

4 Чому кіт сидів на березі? Запиши.

5 Після якої пригоди кіт Чудило привчився до мокрого? Запиши.

6 Випиши з тексту по три слова кожної вказаної частини мови.

Іменники _____

Прикметники _____

Дієслова _____

Займенники _____

7 Визнач рід, число і відмінок виділеного іменника. Запиши.

Зачерпнули ми тим глеком води і напустили туди **верховодок**.

- 8 Спиши речення, ставлячи слова, що в дужках, у правильній формі.

Котик сидів на (дошка) і (дивитися), як у (вода) (плавати) рибки верховодки.

- 9 Запиши, що тобі сподобалося в прочитаному творі (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ВАРІАНТ I

❶ Прочитай текст.

Мандри по дну морському

Над усе Володя любить мандрувати. А почнуться літні канікули — він у поле, в ліс гайне. І повертається з повним рюкзаком. І камінці в ньому, і черепашки, і коробочки з найрізноманітнішими взірцями ґрунтів.

— Навіщо тобі оте все? — допитувалася (в)н_ого мати після ч(е, и)ргового поверне(н, нн)я (В, в)олоді (з)походів.

Усе, що можна дізнатися (про)землю, (на)якій він ж(е, и)ве, (по) якій ходить, — усе хоче знати (В, в)олодя. Щоб, як виросте, з певністю братися за діло, котре (при)паде йому (до)душі ще змалку...

— То де, — якими світами незаними гасав ти сьогодні, мандрівнику наш? — запитав якомсь батько. Володя стомлено опустил на підлогу свого нелегкого рюкзака.

— Ти й не повіриш, хоч і правду скажу, де був.

— Он як! А все ж? — зацікавився батько. А ще дужче Галинка — молодша Володина сестричка. Вона аж зіщулилася, аж дух затамувала.

— Ходив я, тату... по дну морському. Не вірите? Тоді самі подивіться. Що оце таке, га? Отож-бо.

У Галинки очі аж горять. Дійсно, що то? Вона хоч і не бачила справжнього моря, проте знала: воно велике-превелике і таке глибоке, що й дна не дістати... А він, Володя, навіть ходив по ньому... Ото дивина!

Тим часом батько уважно розглядав якісь черепашки...

— Справді, — сказав він, — це не річкові, а таки морські черепашки. Себто мушлі з них. А були ж вони колись живі... Давно-давно! Багато мільйонів років тому.

От і виходить, що ми живемо зараз там, де колись дуже давно було море. О, це велика і прекрасна наука — про нашу землю. Зветься вона геологією. Вивчає ж геологія походження й будову землі. Її природні багатства, що зветься корисними копалинами. Отже, Володя сам дійшов правильного висновку. Поверхня нашої землі не була завжди такою, якою ми бачимо її тепер... Земля повільно змінюється. Там, де колись було море, — тепер степи, ліси, навіть гори утворилися. А там, де були колись пустелі, — нині моря розлилися! Тільки вже не самі по собі, а люди їх створили. Отож, земля змінює своє лице не лише сама по собі, а ще й люди їй допомагають. (324 слова)

За Яковом Михликом

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Запиши, як називається наука про землю.

4 З якою метою мандрував Володя? Запиши.

5 Запиши, як ти розумієш вислів «**очі аж горять**».

6 Визнач кількість звуків і букв у поданих словах.

геологія — _____ зіщулилася — _____

допомагають — _____ повернення — _____

7 Підкресли головні члени речення. Визнач, до якої частини мови належить кожне слово в реченні. Підпиши.

Володя стомлено опустив на підлогу рюкзак.

8 Добери і запиши спільнокореневі слова до іменника **море**.

9 Чим ти захоплюєшся у вільний час? Запиши (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Розмова з лисом

Отоді-то й показався лис.

— Добридень, — мовив лис.

— Добридень, — звичайненько відказав маленький принц і озирнувся, та нікого не побачив.

— Осьдечки я, — озвався голос, — під яблунею.

— Хто ти? — спитав маленький принц. — Ти такий гарний!

— Я лис, — відповів той.

— Пограйся зі мною, — попрохав маленький принц. — Мені так журно...

— Я не можу з тобою гратися, — мовив лис. — Я не приручений.

— О, даруй, — сказав маленький принц. Але подумав і додав: — А що означає — приручити?

— Ти нетутешній, — сказав лис. — Що ти тут шукаєш?

— Шукаю людей, — відповів маленький принц. — А що означає — приручити?

— Люди, — мовив лис, — мають рушниці і ходять на лови. Це так ускладнює життя. А ще вони розводять курей. То єдина користь від людей. Ти шукаєш курей?

— Ні, — сказав маленький принц. — Я шукаю приятелів. А що означає — приручити?

— Це поняття давно забуте, — мовив лис. — Воно означає: прихилити до себе...

— Прихилити до себе?

— Авжеж, — мовив лис. — Ти для мене поки що лише маленький хлопчик, достоту такий, як сто тисяч інших. І ти мені не потрібний. І я тобі теж не потрібний. Я для тебе всього тільки лис, достоту, як сто тисяч інших лисів. Та як ти мене приручиш, ми станемо потрібні одне одному. Ти будеш для мене єдиний на цілім світі. І я буду для тебе єдиний на цілім світі.

Лис замовк і довго глядів на маленького принца.

А потім попросив:

— Будь ласка... приручи мене!

— Я б радо, — відмовив маленький принц, — але в мене обмаль часу. Мені ще треба знайти приятелів і пізнати багато всяких речей.

— Пізнати можна лише те, що (при)ручиш, — (про)мовив лис. — Людям уже бракує часу щось пізнавати. Вони купують багато речей (в)торгівців. Але ж немає таких торговців, що (про)давали б приятелів, і тим-то люди (не)мають приятелів. Як хочеш мати приятеля — (при)ручи мене!

— А що для ц_ого треба (з, с)робити? — (з, с)питав мален_кий принц.

— Треба бути дуже терплячим, — відказав лис. — Спершу ти сядеш трошки далі від мене на траву, ось так. Я краєчком ока позиратиму на тебе, дивитимусь, а ти мовчатимеш. Мова — це джерело непорозуміння. Але щодня ти сідатимеш трошки ближче... (330 слів)

Антуан де Сент-Екзюпері

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Кого шукав маленький принц? Запиши.

4 Чому лис не міг погратися із принцом? Запиши.

5 Запиши, як лис пояснив принцові значення поняття **«приручати»**.

6 Визнач кількість звуків і букв у поданих словах.

означає — _____ шукає — _____

життя — _____ купують — _____

7 Підкресли головні члени речення. Визнач, до якої частини мови належить кожне слово в реченні. Підпиши.

Лис довго глядів на маленького принца.

8 Добери і запиши спільнокореневі слова до іменника **мова**.

9 Як ти вважаєш, чи вдалося принцу приручити лиса? Запиши (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ВАРІАНТ I

1 Прочитай текст.

Пастушок Івасик

Колись давно в нашій рідній Україні жив малий хлопчик Івасик. Був він пастушком.

Одного разу (І, і)васик пас вівці недалеко (від)лісу. Раптом (із)лісу (ви)їхав мисливець_.

— Скажи мені, хлопче, чи далеко до найближчого села? — (за)питав він (І, і)васика.

— Приблизно шість_ миль, пане. Та це не дорога, а тіл_ки пол_ова сте(ж, ш)ка. Добре треба (при)д(е, и)вляться, щоб часом (не)заблукати.

— Хлопче, а чи ти можеш показати цю доріжку? А може, можеш мене нею повести? Я тобі добре заплачу.

Івасик похитав головою:

— Не можу, у мене ж вівці. Вони можуть розбігтися по лісу, а там багато вовків.

— Ех, якщо з'їдять дві-три вівці, не журися. Я заплачу за них. І дам більше, ніж ти за рік заробиш.

— Ні, пане, я не можу! Це не мої вівці. Це вівці мого господаря. Він дав їх під мою опіку. Я йому обіцяв усі привести додому. Якщо вони загубляться, то не ви, а я буду винен.

— Ну добре! Якщо так, то приведи когось із села. Я догляну твою отару.

— Ні. Вівці не знають вашого голосу. Перелякаються і... — Івасик замовк.

— Бачу, ти мені не довіряєш.

— Ні, — відповів Івасик. — Ви мене намовляли, щоб я зламав слово, дане господареві. Звідки ж я можу знати, чи ви дотримуєте своє слово.

— Твоя правда, сину. — Хотів би я моїм дружинникам так вірити, як твій господар вірить тобі.

У той час із лісу виїхало багато вершників.

— О, князю, — крикнув один із них, — а ми думали, що ти загубився.

Він перелякався, що великий князь гніватиметься на нього. Але князь посміхнувся і похвалив Івасика перед дружинниками.

Проминуло кілька днів. Одного ранку прийшов до Івасика посол від князя.

— Збирайся, — сказав він, — князь просить тебе в гості.

Пішов Івасик.

— Івасику, я хочу, щоб ти прийшов до мене. Я вивчу тебе. Дружинником будеш. Ти завжди виконуєш те, що обіцяв. Мені потрібні такі, як ти.

— Спасибі, — сказав хлопчик, — якщо мій господар знайде мені заміну, я зразу ж приїду.

Повернувся Івасик до свого господаря і пас вівці, поки той не знайшов іншого пастушка. А тоді позбирав речі та й поїхав до князя. (330 слів)

За Лесею Бризгун-Шантою

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Запиши, до якого жанру належить прочитаний твір.

4 Яку справу доручили Івасику? Запиши.

5 Поміркуй і запиши, у чому переконався князь після розмови з хлопчиком.

6 Підкресли головні члени речення. Визнач, до якої частини мови належить кожне слово в реченні. Підпиши.

Князь похвалив Івасика перед дружинниками.

- 7 Установи зв'язок слів у реченні за допомогою питань.
Давно в Україні жив малий хлопчик.

- 8 Підкресли іменники, які вжито у формі родового відмінка однини.

Доріжку, селá, вівці, опіку, господаря, слово, голосу, дружинником, пастушка.

- 9 Чи правильно вчинив пастушок Івасик, відмовившись одразу поїхати до князя? Поясни свою думку (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Як звірята Наталочці допомогли

Дідусь у Наталочки лісник, і дівчинка часто приїздить до нього в гості.

Любить Наталочка звірят зі снігу ліпити. У неї на подвір'ї справжній зоопарк: і лисичка, і їжачок, і ведмедик, і півник... І все б нічого, та жив у тому лісі розбишака Вовк. Він дуже любляв кривдити і звірят, і птахів, і маленьких дівчаток.

Отож і унадився Вовчисько до Наталочки. Прийде вночі, потопче геть усіх звірят — і навтьоки. І так кожної ночі. Кривдно Наталочці.

Якось погралася дівчинка й пішла спати. А Ворона, що сиділа на дереві й усе те бачила, злетіла до звірят, яких зліпила дівчинка, і сказала:

— Давайте Вовка провчимо!

І Ворона розповіла звірятам таємницю, яку повідала їй колись давно бабуся, мудра стара Ворона. Якщо загадати якесь бажання в переддень Нового року, то воно обов'язково здійсниться.

Але звірята мовчки дивилися на Ворону.

— С_огодні ж якраз новорічна ніч, — (про)довжувала Ворона. — Якби ви дуже (за)хотіли (до)помогти (Н, н)аталоч_і, то хв(е, и)лин на п_ять стали б ж(е, и)ви-ми та дужими й добряче (від)лупцювали Вовка.

І тут сталося неймовірне — у (най)меншого Зайчика раптом сіпнулося одне вушко. Потім інше, і він тихо (про)казав:

— Я дуже-дуже хочу (до)помогти (Н, н)аталоч_і...

Аж тут ворухнувся Ведмедик, за ним — Лисичка, Їжачок, Півник... І звідусіль почулося:

— І я... І я... І я хочу допомогти.

— Чудово! — зраділа Ворона. — От ми гуртом і провчимо розбишаку.

Звірята сиділи тихо-тихо. Довго чекали, уже навіть почали куняти, аж ось зарипів сніг. Це йшов Вовчисько.

Він спокійно наблизився до звірят і сердито загарчав:

— Ач, яка спритна дівчинка! Знову виліпила, а я знову потрощу!

Він замахнувся своєю лапиською на Півника, та саме в цю мить почулося:

— Кар! кар! кар!

Від несподіванки Вовк навіть присів, а звірята зірвалися зі своїх місць і кинулися до нього. Насіли на Вовчиська з усіх боків, що той насилу вирвався й стрімголов кинувся із двору.

А Наталочка вийшла вранці з хати, побачила своїх звірят і зраділа. Та й звірята були щасливі, що допомогли їй. А сірий розбишака утік і більше сюди не повертався. Він впевнився: де справжня міцна дружба, там кривдникові непереливки. (330 слів)

За Зінаїдою Грієвою

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Поміркуй і запиши, до якого жанру належить прочитаний твір.

4 Що любила робити Наталочка? Запиши.

5 Що запропонувала Ворона зробити з Вовком? Запиши.

6 Підкресли головні члени речення. Визнач, до якої частини мови належить кожне слово в реченні. Підпиши.

За дідусевою хаткою стоять стрункі ялинки.

- 7 Установи зв'язок слів у реченні за допомогою питань.
Маленька Наталочка часто приїздить до дідуся.

- 8 Підкресли іменники, які вжито у формі родового відмінка однини.

Птахів, Наталочки, ведмедик, вовка, сніг, двору, хати, дереві, миттю.

- 9 Запиши, як ти розумієш вислів **«Де справжня міцна дружба, там кривдникові непереливки»** (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

ВАРІАНТ I

1 Прочитай текст.

Сонце заблукало

Кіл_ка днів Сонце спочивало, укутавшись ва(ж, ш)кими хмарами. А с_огодні нарешті вітер зім_яв пухнасте (по)кривало, розірвав його. Сонце ро(з, с)плющило очі. Кинуло на галяву золотистий сніп променів. Закор_тіло с(е, и)ничці Щ(е, и)бетушці (по)грітися на Сонці, та воно вже зав(е, и)рнуло до заходу. Ой лишен_ко! Воно ж, мабуть, спресо(н, нн)я заблукало! Адже (в)літку воно підіймалося набагато вище.

— Сонечку! — крикнула синичка. — Ти ж збилося зі свого шляху!

Та Сонце було вже далеко.

— Кого ти кличеш? — запитав горобець.

— Ой, горобчику, Сонечко заблукало. Треба йому в цей час над сосниною бути, а воно покотилося до обрію...

Горобець не на жарт збентежився. Підлетів снігур. Він весело привітався, запросив пташок на ягоди та, довідавшись про новину, захвилювався:

— Гайнемо до дятла, розкажемо йому про це!

— Дядьку дятле! Сонце з дороги збилося!

— Гей, сусідко! — покликав дятел синицю Летінь, матір маленької Щебетушки.

Стара синиця поряdkувала в дуплі, лаштувала вечерю.

— Що там скоїлось?

— Ти й досі не помітила, що Сонце заблукало? — хитро примружив дятел бузинове око. — Молодята хочуть його рятувати!.. Вони ще не знають, що у Сонця кілька доріг. Влітку — одна. Тією дорогою Сонце мандрує

прямісінько понад лісом. Тоді воно ласкаве і щедре, ходить у небі поволі. Золоте проміння сіє — землю гріє. Восени обирає іншу путь — боком золотаві ліси обходить. А от взимку зовсім низько оббігає.

— Наше Сонечко дуже цікаве, — втрутилася матуся Летінь. — Воно в цей час на півдні гостює, інші заморські землі оглядає.

І пташкам знову стало весело.

— Матуся, — посміхнулася Щебетушка, — а я знаю, де Сонце гостює. Воно тепер сяє в тих чудових краях, куди полетів дядько лелека. Де ростуть величезні фікуси і пальми, де цвітуть у затінку ліани.

— Еге ж, доню, у тих краях тепер днина довга-довга.

Сонце вже зовсім закотилося за обрій і виглядало звідти однією червоною скибочкою, яка щомиті зменшувалась. От воно й зовсім сіло, тільки червона заграва над обрієм залишилася. Мороз почав до галяви підкрадатися. Зітхнув — війнув крижаним вітром, порозганяв пташок кого куди.

Матуся Летінь укрила Щебетушку м'яким крилом, і обидві вони зігрілись і заснули. Цілу ніч Щебетушці снились заморські країни з ласкавим Сонцем, що гостює там цілісінькі дні. (330 слів)

Надія Приходько

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Поміркуй і запиши, до якого жанру належить прочитаний твір.

4 Хто з птахів збентежився, що Сонце заблукало? Запиши.

5 Що хотіли молоді пташки зробити для Сонця? Запиши.

- 6 Випиши з тексту по три слова кожної вказаної частини мови.

Іменники _____

Прикметники _____

Дієслова _____

Займенники _____

Прийменники _____

- 7 Знайди в тексті речення зі звертанням. Запиши його.

- 8 Установи зв'язок слів у реченні за допомогою питань.
Матуся ніжно укрила Щебетушку м'яким крилом.

- 9 Поясни, чому, на твою думку, Сонечко заблукало. Напиши про це текст (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Покинуте гніздо

У Матросовому яру поросли густі куці терну. Усі чомусь їх обходять. А мені захотілося дізнатись, що між ними. Адже співає там якась голосиста пташка. Той спів не раз я слухав, а тепер не чути.

Розгорнув куц, другий. Нічого, тільки кропива внизу жалка — попекла ноги. Розгорнув третій — а перед моїм обличчям якась пташка як пурхне, аж душа заніміла.

Дивлюсь: гніздечко маленьке, а в нім — п'ятірко голубих, як намистинки, яечок.

Про свою знахідку я розповів Миколці.

— Не вигадуй, — зблиснули Миколчині очі. — Злови пташку, тоді повірю.

— Як зловити? Адже вона пташенят висиджує.

— Отож і зловити її в цей час найлегше, яечок вона не покине.

(По)слухався я (М, м)иколи. Став стежити за гніздечком.

Одного разу (під)крався (до)куща, у якому зв(е, и)ла пташина гніздечко. А вона с(е, и)дить, ніби й не помічає мене. (Про)стягнув руку й (на)крив долон_ю пташину. Аж тільки тоді вона (за)тріпотіла (з)переляку. Але я, радий, що тепер (до)веду (М, м)иколці, пташку (не)випускав. Вона пручалася, щипала дзьобиком за пальці. А я забрав її та й поніс додому. А тут сусідський хлопець:

— Так ти — справжній живодер! — каже. — Покажи пташку батькові.

Як на лихо, тут і батько підходить. Я до нього:

— Тату, а в мене ось пташка!

— Звідки вона в тебе? — не повірив батько.

Я й признався, де її зловив. Дісталось ж мені на горіхи!

— Зараз же віднеси її до гнізда! Це ж мати, вона виведе маленьких пташенят, і її сім'я буде більша. Розумієш?

З великою досадою ішов я в Матросів яр. Ось і кущі терну. Садовлю пташину в гніздо, а вона — кулею в небо, більше я й не бачив її. Відбилася вона від свого гнізда. А блакитні яєчка так і пропали.

Тепер я не ходжу тією стежкою, що біля тернових кущів. Але мені й досі щемлять пальці, які щипала пташка, вириваючись на волю. Так легковажно я її скривдив! Отож не дарма кажуть: «Не слухай чужого розуму...» Я вже нікого й не слухаю. Хоч би там що!

З тих пір я ніколи не заглядаю в пташині гнізда, бо збагнув: то велика таємниця. (326 слів)

Іван Складаний

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Запиши, чим зацікавився хлопчик у кущах терну.

4 Як хлопчик ловив пташку? Запиши.

5 Поміркуй і запиши, чому пташка не повернулася до свого гнізда.

6 Випиши з тексту по три слова кожної вказаної частини мови.

Іменники _____

Прикметники _____

Дієслова _____

Займенники _____

Прийменники _____

7 Знайди в тексті речення зі звертанням. Запиши його.

8 Установи зв'язок слів у реченні за допомогою питань.
З великою досадою повертався я до куща терну.

9 Запиши, як ти розумієш вислів «не слухай чужого розуму»
(3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 6

ВАРІАНТ I

1 Прочитай текст.

Хто вишні поїв

Катрусина мама скаржилася татові:

— Он глянь на ту вишню. Знову горобці ягоди пооб'їдали.

Тато здивовано розвів руками і відповів:

— Та коли ж вони, кляті, їдять ті ягоди? Я скільки ходжу в сад, а не помітив, щоб горобці шкоду робили!

І (К, к)атруся теж ніколи (не)бачила, щоб птахи ягоди їли. Ось гойдатися на в(е, и)шневих гілочках вони люблят_. Гілочка тонен_ка, гнучка, то горобец_ як учепит_ся (в)неї лапками, як почне ро(з, с)коликхуватися. Так (К, к)атруся аж ногами (за)тупцює (від)заздрості.

— Чому я не горобчик, так би гойдалася і гойдалася...

Якось тата не було вдома. Катруся думає: «Ось піду в сад, сяду під вишнею і подивлюсь, хто ягідки їсть».

Та на землі сидіти їй було нецікаво. Вирішила звернутися на вишню і там причаїтися й стежити.

Залізла дівчинка на вишню. Умостилася на гілці та й дивиться на ягоди. Ягоди великі, соковиті і дуже смачні. У Катрусі аж слинка покотилася.

Прилетів горобець, перескочив з гілочки на гілочку. Дзьобнув на листочку якусь кузьку і полетів. На ягоди й не глянув.

«Цей, видно, не голодний», — думає Катруся.

І раптом чує, як щось — дзінь! Глянула — аж то оса. Продзижчала над головою у дівчинки й сіла на ягоду. Вчепилася в неї, проколола тоненьку вишневу шкірку і почала смоктати густий солодкий сік. Не встигла добре

й напитися, як дзінь! — друга оса прилетіла. Потім десь узялася третя. Обсіли з усіх боків ту ягоду. Далі таке почалося! Одна нап'ється, полетить, а на її місце інша поспішає...

Катруся ще на таке диво дивилася б, так ноги за-терпли. Злізла вона на землю, гукнула мамі:

— А я знаю, мамо, хто вишневі ягідки випиває! Ось іди сюди, подивися, що там виробляють оси!

Підійшла Катрусина мама, поглянула і руками сплеснула:

— Ну ви ж подумайте! Оси таку шкоду роблять, а ми думаємо на горобців. Треба мерщій ягідки рвати, бо жодної не залишиться на дереві! На тобі, Катрусю, козубочок, лизь та збирай. Увечері вареників наваримо.

Повен козубочок нарвала Катруся вишневих ягід. А ввечері сиділа і вареники їла. Аж сік у неї по губах стікав! (325 слів)

За Іваном Сенченком

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Познач, хто є героями твору.

А тато, мама

Б Катруся, тато, мама

В оси

4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

Здивування Катрусі.

Мама поскаржилася татові.

Спостереження за горобцями.

Смачні вареники.

Роздуми про горобців.

Допитлива дівчинка.

5 Що здивувало дівчинку? Запиши.

6 Познач кількість звуків у слові **пооб'їдали**.

А 9 звуків

Б 10 звуків

В 8 звуків

7 Установи відповідність між реченнями та їх видами.

На тобі, Катрусю, козубочок,
лізь та збирай.

Розповідне

Ягоди великі, соковиті і дуже смачні.

Питальне

Та коли ж вони, кляті, їдять ті ягоди?

Спонукальне

8 Розбери подані слова за будовою.

Ягідки, горобчик, тоненьку.

9 Що цікавого ти знаєш про комах? Запиши (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 6

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Виноград у саду

Катрусині батько і мати приїхали працювати в село. Їм дали невеликий дім біля Дніпра. Будиночок гарний, цегляний, але ж біля нього нічого не було — гола земля.

В(е, и)сною бат_ки (по)садили діляночку малини, діляночку а(г, г)русу, діляночку порічок. А восени — п_ять яблун_ок, п_ять грушок, п_ять сливок, п_ять абрикосок і п_ять вишен_ок. Ще (за)лишалось трохи місця в н(е, и)зині, то (К, к)атруся й каже:

— А тут давайте (по)садимо виноград. Я його дуже люблю.

— Ой, що ти, доню! — (за)перечила (К, к)атрусина мама. — Виноград такий ніжний та примхливий. А там його у повінь Дніпро може водою залити. Тільки потрудимося задарма.

— А все ж таки цікаво, — мовив Катрусин тато. — Хоч подивимося, як отой виноград росте.

І посадили вони для проби кілька виноградних лозин.

Після зими знову настала весна. Пробудився, розгулявся старий Дніпро і як почав гнати воду! Одного ранку Катруся вийшла на поріг, глянула — аж довкола сама вода. І в низині, і в саду, і в дворі, мало до будинку не дійшла.

Подивилася мама й каже:

— Пропає наш сад. У дерев корінчики ще слабенькі.

А малина, агрус і порічки теж не витримають такої води...

— Ну, що ж, — озвався Катрусин тато, — нічого не вдієш. Якщо вимокне, то вдруге насадимо.

Прийшов Дніпро до саду серед квітня, а відступив аж у травні. І де розливався, там земля грузька, і все таке чорне, немов вигоріло.

Ходять усі втрюх по саду, розглядають, що накоїв Дніпро, зітхають. Усе чорно навколо.

Катруся ж не зітхала, бо ніколи було. Треба мерщій усе оглянути.

— А як же там наш виноград? — раптом згадав тато.

Катруся саме спинилася там, де виноград восени садили. І бачить: пагонець зелений-презелений та такий сильний, соковитий. Вона як закричить:

— Мамо, таточку, а що це таке? Ось ідіть подивіться! Батько й мати туди. Усе навколо чорне, тільки один пагінчик зеленим листям до сонця поривається.

— Ой! — сплеснула в долоні мама. — Та це виноград!

— Еге ж, таки виноград, — ствердив тато. — Виявляється, він води зовсім не боїться. Оце добре!

Насадили вони винограду. І такий він за літо виріс розкішний, що сусіди приходили, дивилися й дивувалися. (328 слів)

За Іваном Сенченком

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Познач, навіщо Катрусині батьки посадили кущі та дерева.

- А** щоб було гарно
- Б** щоб біля нового будинку виріс сад
- В** щоб затримувати повінь

4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

- Зелений пагінець.
- Повінь.
- Оглядини саду.
- Саджання саду біля будиночка.
- Найкраще місце для винограду.
- Приїзд у село.

5 Добери й запиши власний заголовок до прочитаного твору.

6 Познач кількість звуків у слові **витримають**.

А 11 звуків

Б 10 звуків

В 9 звуків

7 Установи відповідність між реченнями та їх видами.

Катрусині батько і мати при-
їхали працювати в село.

Питальне

Ось ідіть подивіться!

Розповідне

А як же там наш виноград?

Спонукальне

8 Розбери подані слова за будовою.

Грушок, цегляний, слабенькі.

9 Охарактеризуй родину Катрусі. Запиши (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

ВАРІАНТ I

1 Прочитай текст.

Кошовий Іван Сірко

Харківщина завжди пишалася своїм героїчним минулим.

Саме про це було складено багато легенд. У них уславлювалися героїзм, мужність, винахідливість, кмітливість оборонців рідної землі. Одним з них був кошовий Іван Сірко. Народ з безмежною шаною ставився до свого оборонця. Тому й наділяв його надприродною силою.

Вороги цілком сер_озно (в)важали козака (І, і)вана (С, с)ірка шайтаном. І навіть_ своїх дітей, коли ті плакали і їх не могли (за)спокоїти, лякали (С, с)ірком. Казали «(С, с)ірко йде». (С, с)ірко був чоловіком гожим*, бо_ової вдачі.

(Про)летіло чимало років, як жив (С, с)ірко. І хоч_ого (не)стало, а слава _ого (не)(про)йшла, (не)(про)пала. Він був для ворогів страшний і немилостивий, а для християн**, навпаки, був дуже добрий.

Одного разу запорожці пішли із Сірком у похід, а татаро-монгольське військо прочуло про те. Та й зразу набігло на Запорозьку Січ і почало там хазяїнувати. Як хотіли, так і хазяїнували: усіх православних християн забрали та й повели в полон. Женуть їх, а вони, бідні, не хочуть іти. Плачуть та ридують так, що аж земля стогне. А нападники на плач не зважають та нагайками їх підганяють. Прочув про ту біду кошовий Сірко. Зараз і кинувся з козаками в погоню за ворогами — християн

* *Гожий чоловік* — вродливий.

** *Християни* — люди, які сповідують християнство.

визволяти. Та летить, як пtiця! Добіг близько до них, та баче, що їх багато дуже. А козаків дуже мало. І давай хитриться. Спинив свого коня та й гукнув до козаків:

— А стійте, братця, підждіть, не ворущітьс!я!

Ті спинились, стоять, не ворущатьс!я. Він тоді скочив з коня, дав його другому козакові, а сам — кувирдь! — та й зробився хортом*. І побіг до противників. А ті бачать — хорт, та красивий такий, дуже сподобався він їм. Узяли вони його, нагодували, приручили до себе. А як стали оддыхати, то той хорт поробив їм таке, що вони всі поснули. Тоді він назад, до козаків, та знов — кувирдь! — і знову зробивсь чоловіком.

Кинувсь тоді з козаками на нападників, усіх їх знищив, а християн звільнив з полону.

Християни дуже подякували Сіркові та й пішли собі додому щасливо... (320 слів)

За народними легендами

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

* *Хорт* — мисливський собака.

3 Познач, куди здійснило набіг татаро-монгольське військо.

А на Харків

Б на Львів

В на Запорозьку Січ

4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

Християни подякували Сіркові.

Харківщина завжди пишалася своїм героїчним минулим.

Народ з безмежною шаною ставився до свого оборонця.

Одного разу запорожці пішли із Сірком у похід.

Він тоді скочив з коня та й зробився хортом.

Зараз і кинувся з козаками в погоню за ворогами.

5 Запиши, якими словами охарактеризовано в тексті оборонців рідної землі.

- 6 Установи зв'язок слів у реченні за допомогою питань.
Народ з безмежною шанобою ставився до Івана Сірка.

- 7 Познач кількість звуків і букв у виділеному слові.
Харківщина пишалася своїм героїчним минулим.

А 10 звуків, 10 букв

Б 11 звуків, 10 букв

В 12 звуків, 10 букв

- 8 Установи відповідність між дієсловами та часом, у якому їх вжито.

хазяйнує

нагодує

пішли

минулий

теперішній

майбутній

- 9 Запиши, навіщо український народ склав легенду про козака Івана Сірка (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Прощання з вербою

Пізньої осені господар задумався в саду.

— З горіха я маю мішок горішків. Яблуня дала три ящики яблук. Зі слив і вишень наварили варення, — розмірковував він. — Тільки з верби нема нічого. Треба її зрубати.

— Ой ні, — зашуміла верба. — Візьми мое пруття. Буде на плоти*!

— То мій дід плоти городив. Нині в мене заводські огорожі.

— То візьми мое пруття на розпал.

— Знов немудре кажеш! — засміявся господар. — Мій батько пруттям розпалював, а в мене в хаті газ.

Зітхнула верба, зронила срібен лист.

— Бачу, справді я зайвою стала. Зрубай мене. Але не тепер — весною.

Відгуляли вітри, відбіліли сніги — знову вийшов господар у сад.

— Час тебе, вербо, рубати!

— Час, — каже верба. — Хай-но востаннє з весною землю розбуджу.

Закивала верба високими гілками, і злетілися до неї синиці, вівсянки, дрозди, коноплянки, славки і пліски, чижі й горихвістки, і чубатий одуд, і дзьобатий дятел.

* *Плоти* — огорожі.

Ще й сорока-скрегока всілася на самісінькім верху. За-співали, защебетали, закричали на сто голосів:

— Весно красна, ходи до нас!

(По)чуло їх сонце, (від)чинило своє блакитне вікно й (об)сипало в(е, и)рбу цілою зливою промі(н, нн)я. Тої ж миті (роз)крилися в(е, и)рбові брун_ки й (ви)пустили золотаво-з(е, и)лені сере(ж, ш)ки.

І такі прозоро-чисті, такі ніжні гіркуваті пахощі (по)линули садом! Враз (по)стала дівчина, юна та свіжа. Взяла в руки в(е, и)рбову гілочку в цвіту і ну торкати нею все навколо. Торкнула дерева — зацвіли дерева, торкнула землю — хрещатий барвінок спалахнув блакитними зірками, торкнула хмару — і та розквітла, веселкою замаїлася! А дівчина з гілкою — від дерева до дерева, від саду до поля:

— Не я б'ю, верба б'є.
За тиждень Великдень!

Почув господар знайомий шелест.

— Ще я тобі гарне літо наворожу.

Кинула верба гілку на грядки — і вирости огірки, як мальовані.

— Тепер, господарю, можеш мене й рубати!

Стрепенувся господар. Чи це сон був?

Озирнувся навколо: стоїть верба в пухнастих сережках. У ногах в нього лежить сокира, а в серці краса і сум. Підняв господар сокиру.

— Ні, вербо! — каже. — З горіха я матиму горішки, з яблуні — яблука, з вишень і слив наваримо варення. А з тобою в саду буде казка. (324 слова)

За Зіркою Мензатюк

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

- 3 Познач, чому господар вирішив зрубати вербу.

А нічого не мав з верби

Б верба засохла

В хотів посадити інше дерево

- 4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

А з тобою в саду буде казка.

Мій батько пруття розпалював, а в мене в хаті газ.

Почув господар знайомий шелест.

Торкнула дерева — зацвіли дерева.

Пізньої осені господар задумався в саду.

Весно красна, ходи до нас!

5 Запиши, які пташки злетілися до верби.

6 Установи зв'язок слів у реченні за допомогою питань.
Весною хрещатий барвінок спалахнув блакитними зірками.

7 Познач кількість звуків і букв у виділеному слові.
Стоїть верба в пухнастих сережках.

А 6 звуків, 6 букв

Б 7 звуків, 6 букв

В 5 звуків, 6 букв

8 Установи відповідність між дієсловами та часом, у якому їх вжито.

стоїть

майбутній

почуло

минулий

наваримо

теперішній

9 Запиши, як ти розумієш прислів'я «**Без верби і калини немає України**» (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

ВАРІАНТ I

1 Прочитай текст.

Кмітливий горобець

Взимку і птахи, і звірі — всі ближче до житла людини туляться. Бо важко в цю пору прогостувати у голі лісі, у білому від снігу полі.

Покинув ліс і горобець-сірячок, теж до людей подався.

Зразу за лісом вулиця починалась. Ошатні будиночки вряд стоять за невисокою дерев'яною огорожею. Бачить горобець: з одного вікна палиця стримить, з кінця її нитка звисає. На нитці — вузлик, якась їжа в марлю загорнута. І, звичайно, синиці вже тут клопочуться.

Сів горобець поряд на дереві, міркує: як би й собі підживитись? Добре синицям, їм, бач, яка шана: кормушки розвішують, підгодовують, — їжте, любі синички, на здоров'я! А для горобців ніхто й пальцем не ворухне.

Ось одна синиця (до)вузлика (під)л(е, и)тіла, (по)чепилась. Нитка то (за)кручує_ся, то ро(з, с)кручує_ся. А синиця й не зважає, довбає собі той вузлик та й годі. Смачно!

Під_їла трохи, (від)л(е, и)тіла, на гілку сіла. Одразу друга синиця (по)чепилася за білий вузлик. Теж гойдає_ся, як акробат, униз головою висит_дз_обає. А потім синиці знову помінялися місцями. Перша снідає, друга на гілці дзьоб чистить, чепуриться, свої черги до вузлика чекає.

Дивився, дивився на синиць горобець, а в самого кишки аж співають, — так їсти хочеться.

Не витримав бідолаха, стриб з дерева — і до нитки. Крутиться перед ним та нитка, не поступається йому

синиця місцем на вузлику. І друга прилетіла, теж заважає, метушиться. Потріпотів крильцями горобець, потріпотів і знов на гілку ялиці. Сів, зажурився.

Коли раптом під деревом собака як гавкне! Полохливі синички пурх — і нема, злякалися. А горобець оглядівся, — що йому той собака, коли їсти хочеться, аж в очах темніє, — і до вузлика першим підлетів.

Ох і смачно ж у таку холоднечу проковтнути шматочок сиру! Та де там! Не встиг як слід і поласувати, аж тут знову синиці.

Прогнали горобця-сіромаху. Сів на гілці, щось собі міркує, голівкою нетерпляче крутить. Тоді як цвірінькне зненацька, як пурхне! А синиць наче вітром здмухнуло, розлетілися в різні боки. Та сам горобець недалеко відлетів. Бачить, нема синичок — він мерщій до кормушки-гойдалки. Їсть, поспішає, поки наполохані синиці не повернулись.

Тепер і мороз не страшний. Підживився трохи.
(330 слів)

Олег Буцень

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Познач, чому зажурився горобчик.

А боявся собаки

Б не міг підступитися до кормушки-гойдалки

В сумував за товаришами

4 Поміркуй і запиши, завдяки чому горобчикові вдалося підживитися.

5 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

Тепер і мороз не страшний.

Не витримав бідолаха, стриб з дерева — і до нитки.

Прогнали горобця-сіромаху.

Покинув ліс і горобець-сірячок.

Під'їла трохи, відлетіла, на гілку сіла.

Коли раптом під деревом собака як гавкне.

- 6 Познач рядок, у якому всі слова — спільнокореневі.
А горобець, горобчик, горобеня, бідолаха
Б відлетів, літає, літак, прилетіла
В дерево, дерев'яний, деревце, дерева
- 7 Установи відповідність між словами та частинами мови, до яких вони належать.

синичка

займенник

вона

прийменник

на

іменник

- 8 Запиши подані дієслова у формі минулого, теперішнього і майбутнього часу множини.

Дієслово	Минулий час, множина	Теперішній час, множина	Майбутній час, множина
дивитися			
ковтнути			
крутити			

- 9 Запиши, як ти допомагаєш пташкам узимку (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Купало

Бог земних плодів Купало — один із найзначніших слов'янських богів. Він приносив усьому зрілість: і літові, і сонцеві, і людині, і тварині, і рослині. Бо сам був уособленням животворного тепла й сонячності. Молодий, яснолиций, усміхнений парубок, готовий дарувати всім радість життя й насолоду.

Купало приносив вершину літа і початок жнив. Він запалював усеочисний вогонь. Вселяв надію на майбутній урожай і сіяв у серцях ніжні почуття.

Бог Купало мав своє свято — неповторно красиве, таємниче, звабливе. Воно й досі відзначається 7 липня, у день літнього сонцевороту. Саме в цей день приносили Купалу багаті жертви. У цей день вшановували Купала піснями, танцями, іграми.

На свято (К, к)упала українс_кі хлопці та дівчата на б(е, и)регах річок та озер співали радісних пісень. Хлопці терли дер(е, и)вом об дер(е, и)во — добували «ж(е, и)вий вогонь». І ро(з, с)палювали в(е, и)сокі бага(т, тт)я.

Вважали, чим вищим буде полум_я, тим вищими будут_ у полі хліба. Біля тих багать в(е, и)с(е, и)лилися: кружляли в хороводах, стр(е, и)бали через вогонь.

Знали: купальський вогонь очищає людину від усього злого, дарує силу і здоров'я.

Вірили: якщо хлопець із дівчиною, взявшись за руки, тричі перестрибнуть через вогнище і при цьому їхні руки не розійдуться, то це вірний знак. Вони скоро одружаться, і їхня сім'я буде міцною, дружною.

На Купала жінки виходили в поле, в ліс, на луг збирати трави. Саме в цей день трави мають чудодійну цілющу силу. А дівчата до схід сонця вмивалися росою, щоб бути красивими. Якщо котрійсь щастило вмитися росою першою, то вона ставала першою красунею в окрузі.

Найвідважніші з хлопців купальськими ночами поодинокі йшли до лісу шукати квіт папороті. Цей квіт запалював сам Купало опівночі в найглухіших лісових нетрях. Той, хто здобував його, міг розуміти мову всякого створіння й бачив, де в землі заховані скарби.

З різних квіток дівчата сплітали собі вінки й увечері, застромивши у вінок запалену свічку, пускали їх на воду. Якщо вінок плив добре і свічка не гасла, то це була вірна прикмета, що дівчина скоро вийде заміж.

Богові Купалу присвячено тисячі пісень.

Не забуті й численні повір'я, прикмети та легенди купальського свята. (325 слів)

За Євгеном Шморгуном

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Познач, коли відзначається свято Купала.

А у день зимового сонцестояння

Б у день літнього сонцевороту

В у момент місячного затемнення

4 Запиши, яким чином хлопці на свято Купала добували «живий вогонь».

5 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

Богові Купалу присвячено тисячі пісень.

Купало приносив вершину літа і початок жнив.

Цей квіт запалював сам Купало опівночі в найглухіших лісових нетрях.

Бог зелених плодів Купало — один із найзначніших слов'янських богів.

Вважали, чим вищим буде полум'я, тим вищим будуть у полі хліба.

На Купала жінки виходили в поле, в ліс, на луг збирати трави.

- 6 Познач рядок, у якому всі слова — спільнокореневі.
А сонечко, сонячний, сонце, сонцеві
Б квітка, квіточка, квітковий, квітнути
В ліс, лісових, лісник, лісовий
- 7 Установи відповідність між словами та частинами мови, до яких вони належать.
свято	дієслово
святкувати	прикметник
святкове	іменник
- 8 Запиши подані дієслова у формі минулого, теперішнього і майбутнього часу множини.

Дієслово	Минулий час, множина	Теперішній час, множина	Майбутній час, множина
стрибати			
дарувати			
вмиватися			

- 9 Пофантазуй, про що можуть розмовляти дерева в купальській ніч. Склади й запиши текст (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

ВАРІАНТ I

1 Прочитай текст.

Хто розбудив ліс

Напровесні в лісовій хащі прокинулися борсуки. Вони б ще поспали, але щось заважало їм. Якісь дивні звуки ширяли у вологому повітрі.

— Що воно таке? Звідки цей шум-гам? — дивувалися борсуки, блукаючи навколо своїх нір і нічого не розуміючи спросоння.

— Хто це мене розбудив так рано? — бурчав їжак, вилазячи зі своєї ямки.

— Ви навіщо мене розбуркали? — заревів ведмідь, вибираючись із барлога.

Сердитий скуйовджений ведмідь, потираючи відлежані за зиму боки, прислухався.

— Це ти скрипиш? — спитав ведмідь напівсонну сосну.

— Ні, дорогенький, я ще не зовсім прокинулась.

— Це ви, напевно, розшумілись? — накинулись борсуки на куці.

— У нас ще листя не розвилось, нічим нам шуміти.

— Може, це вода булькає? — побігли звірі до лісового струмка.

Але струмок ще спав під своїм льодовим укривалом.

Раптом заляцало, затріцало зовсім близько, десть на великому дереві.

— Гей! Хто там галасує? — закричали звірі.

— Зараз же перестань! — ревноу ведмідь так гучно, що їжак від жаху згорнувся клубком. — Ти що? Не чуєш мене?

— Мабуть, він глухий, — зітхнув їжак.

— Ось я зараз до нього видерусь — відразу почує. Тримайся, глушко!

Але тим часом у лісі зовсім розвиднілось і звірі побачили того, хто розбудив ліс від зимової сплячки.

(На)сучку, (з)вісивши донизу крила, ро(з, с)пустивши віялом хвіст і (ви)тягнувши (в)п(е, и)ред шию, сидів в(е, и)ликий лісовий півень. Він співав-токував. _ого пісня (на)гадувала лісовий шум: скрип сосен і шел(е, и)ст кущів, тріск гілок і плескіт струмка. Він так (за)хопився своїм співом, що нічого (не)чув, нікого (не)помічав. А коли закінчилася його пісня, півень уважно прислухався. Роздивився і побачив, що внизу зібралися звірі.

— Доброго ранку, сусіди! Як спалося взимку? — приязно привітався він.

— Збудив допори та ще й питає.

— Та годі, годі вже вам сердитись! Прокидатися час, весна ж прийшла.

— А він, виявляється, не глухий, він усе чує, — здивувалися борсуки.

— Прикидався, значить? — гнівно ревнув ведмідь.

— Ні, ні! Я не прикидався, — заперечив лісовий півень. — Що ви? Просто я так захоплююся співом, що не бачу й не чую нічого навкруги. Це вас весна збудила. Повірте, сусіди!

Сусіди повірили, але з того часу так і прозвали лісового півня глухарем. (326 слів)

За Іриною Прокопенко

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.
-

- 3 Познач основну думку казки.
- А У лісі потрібно поводитися тихо.
 - Б Природа пробуджується навесні.
 - В Борсуки першими прокидаються від зимового сну.

4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

Але струмок ще спав під льодовим уквивалом.

— Доброго ранку, сусіди! Як спалося взимку?

Сусіди повірили, але з того часу так і прозвали лісового півня глухарем.

І звірі побачили того, хто розбудив ліс від зимової сплячки.

Сердитий скуйовджений ведмідь, потираючи відлежані за зиму боки, прислухався.

Напровесні в лісовій хащі прокинулися борсуки.

5 Запиши, чому глухар не чув, коли до нього зверталися лісові звірі.

6 Познач рядок, у якому всі слова — займенники.

А їх, мене, він

Б вам, нього, під

В я, від, ти

7 Установи відповідність. Визнач, яким членом речення виражене виділене слово.

Напровесні в лісовій хащі прокинулися **борсуки**.

Присудок

Їжак від жаху згорнувся **клубком**.

Підмет

Сусіди **прозвали** лісового півня глухарем.

Другорядний член

- 8 Склади й запиши речення з поданими словами. Укажи відмінки іменників та прикметників.

Струмок, уранці, ще спав, укривалом, під, льодовим.

- 9 Поміркуй, що робитимуть тварини, прокинувшись від зимового сну. Запиши (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

ВАРІАНТ II

❶ Прочитай текст.

Про короля і мудрого шевця

Жив колись принц-нероба. Вчитися керувати державою лінувався. А коли став королем, то нічого іншого не вмів, як веселитися й розважатися. Від пустого королівського життя швидко спорожніла державна скарбниця.

Зовсім затужив голодний правитель. До біди цієї додалася ще одна: щоранку його будила чиясь дзвінка пісня.

Не стерпів одного разу роздратований король. Звелів своїм слугам привести невідомого до замку. Це був молодий ремісник. Король прокричав:

— Як смієш ти, простолюдине, порушувати мій спокій?!

Ремісник сміливо відповів:

— О владико! Я співаю, бо я щасливий! Більше того: я щасливіший за тебе!

— Та хіба простий смерд* буває щасливіший за самого короля? — здивувався володар.

І знову йому ремісник відповів:

— Як бачиш, володарю! Ти великий — і нещасний, а я смерд — і щасливий! Вся справа в тім, що проста людина трудиться. А знатна від неробства не зможе заповнити бездонну прірву нудьги. Тільки праця може заповнити цю безодню!

— То ти вчений дуже, — вигукнув король, — навчиш, як стати щасливим і заповнити скарбницю?

* *Смерд* — про людину незнатного походження.

Ремісник несміло присів поруч із королем і спитав його:

— Чи є в тебе руки, володарю мій?

— Так ось же вони!

— І що ти ними робиш?

— Ну... — тримаю скіпетра...

— Краще б ти взяв якийсь інструмент. Ну хоча б шевську голку. Хочеш, я навчу тебе чоботи шити? Ось такі, як у мене.

Король на хвильку було похнюпився, та ремісник підбадьорив:

— Не сумнівайся, владико. Це не так уже й важко.

— Тоді, — сказав король, — завтра ж приходь до замку.

Наступного дня ремісник з'явився у королівському замку. Серед учнів, окрім короля, були також усі міністри та вельможі.

Минав час. Королівська шевська майстерня поступово розширювалась. Королівство почало багатіти.

— Чого сумуєш, владико? — звернувся ремісник до короля.

— **Як же мені (не)сумувати, робітників (не)вистачає... Ц(е, и)хи ро(з, с)ширити можна, а де взяти людей?**

— **Твій обов'язок, володарю, (з)робити людей щасливими! Сам ти, бачу, став багатим і щасливим. Оглянь свої володі(н, нн)я, і ти (по)бачиш, скіл_ки людей знемагають_ від нуд_ги! Ними ти поповниш ряди своїх шевців і зробиш їх щасливими.**

— Геніально, — вихопилось у короля. — Твоя порада допоможе мені ошчасливити і збагатити все наше королівство! (328 слів)

За А. Закревським

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

- 3 Познач, чому спорожніла державна скарбниця.

А королівство вело війну
Б король жив пустим життям
В у країні був голод

- 4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

- Чи є в тебе руки, володарю мій?
- Твоя порада допоможе збагатити все королівство.
- Королівство почало багатіти.
- Зовсім затужив голодний правитель.
- Це був молодий ремісник.
- Жив колись принц-нероба.

- 5 Що вдруге порадив зробити королеві швець? Запиши.

- 6 Познач рядок, у якому всі слова — займенники.

А ми, тобі, ж

Б я, їх, були

В ти, тебе, мене

- 7 Установи відповідність. Визнач, яким членом речення виражене виділене слово.

Ремісник **несміливо** присів поруч із королем.

Присудок

Королівська шевська **майстерня** розширювалась.

Другорядний член

Король на хвильку **похнюпився**.

Підмет

- 8 Склади й запиши речення з поданими словами. Укажи відмінки іменників та прикметників.

Наступного, з'явився, дня, у, замку, ремісник.

- 9 Поміркуй і запиши, ким ти хочеш бути в майбутньому (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

ВАРІАНТ I

❶ Прочитай текст.

Сірко і шпак

Біля цегляного хліва у дерев'яній буді живе собака Сірко. Весь чорний, ноги ж внизу білі, ніби взуті у світлі сап'янці*. А над очима — сніжно-білі великі кружальця, що нагадують скельця окулярів.

Його всі люблять. І він намагається віддячити за це і дорослим, і малюкам.

Кожного собака зустрічає по-різному. Поштарку — кількома глухуватими «гав-гав-гав». Дитину — ніжним скиглінням. Батька чи матір, коли ті повертаються з роботи, радісним, щирим «гаву-гаву-гаву». Ніби хоче сказати: нарешті ви прийшли, я дуже скучив за вами.

Змалечку Сірко потоваришував з нашими горобцями, які мешкають у хліві на горищі. Коло нього птахи харчуються взимку і влітку.

Якось напровесні вночі землю припорошив сніг. Вранці мати вилила в Сіркову миску рештки борщу і макаронів. Собака почав снідати.

Над будою нависла яблунева гілка, яку, наче намистини, густо нанизали горобці. Цього разу з ними прилетів худючий-прехудючий шпак.

Поки Сірко чогось вередував коло миски, птахи терпляче чекали своєї черги.

Та ось собака (по)чистив лапою морду і повіл_но (за)ліз (до)буду, виставивши голову. Горобці м_ячиками (с)котились (з)гілок (на)землю й (об)ліпили велику миску.

* Сап'янці — чоботи або черевики, пошиті із сап'яну.

Шпак з хв(е, и)лину д(е, и)вився, як горобці снідали. Потім обережно (с)пустився на нижню гілочку, боязко поглядаючи на собаку. Але той ніби нічого (не)бачив.

Нарешті шпак набрався хоробрості, зіскочив на землю і швидко підійшов до гурту горобців. Він схопив щось з миски, відбіг до стовбура яблуні й почав похапливо їсти.

Сірко здивовано подивився на незнайомця. Мовчки спостерігав за птахом, поки той не заліз у миску, розігнавши горобців.

Тоді собака, не піднімаючи голови з лап, сердито блиснув очима і кілька разів суворо гавкнув.

Але шпак схопив грудочку макаронів і злетів на гілку.

Собака не спускав очей з новачка. А той, попоївши, несподівано заспівав: «Фіють-фіють-фі-фі-фі!»

Птах так радісно і щиро висвистував, що Сірко від задоволення аж зажмурився. Так тривало декілька хвилин. Потім, перепочивши, знову повторив свою вдячну пісню. І собака зрозумів свого гостя.

З того часу шпак щодня прилітав до Сіркової миски попоїсти. І так, аж поки не зійшов сніг. Поснідає чи пообідає, сяде на яблуневу гілку і давай висвистувати на все подвір'я. (330 слів)

За Миколою Магєрою

- 2 Спиши виділену частину тексту, встановлюючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Познач, де жив Сірко.

- А біля дерев'яної хати
- Б біля старого дуба
- В біля цегляного хліва

4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.

- Шпак з хвилину дивився, як горобці снідали.
- Вдячний шпак співає Сіркові пісні.
- Худючий птах прилетів на яблуневу гілку.
- Шпак схопив грудочку макаронів і злетів на гілку.
- Птах заліз у миску і розігнав горобців.
- Шпак зіскочив на землю і швидко підійшов до гурту горобців.

- 5 Запиши, з ким ще змалку потоваришував Сірко.

- 6 Познач схему до слова **земля**.

А

Б

В

- 7 Установи відповідність між словами-антонімами.

вночі	повільно
влітку	вдень
швидко	взимку

- 8 Підкресли головні члени речення. Визнач, до якої частини мови належить кожне слово в реченні. Підпиши.

Сірко здивовано подивився на худючого незнайомця.

- 9 Поміркуй і запиши, завдяки чому потоваришували Сірко та шпак (3–4 речення).

ОРІЄНТОВНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

ВАРІАНТ II

1 Прочитай текст.

Коли по хаті ходять пироги

Кузя сидів біля кухонного вікна на ослінчику. Перед ним стояв невеличкий столик. Його два дні тому спеціально для Кузі збив із свіжо обтесаних дощочок тато. На столику лежали розсипані пазли. Кузя складав із них будиночок. Але поки що йому вдався лише чорний, змутований із цегли димар.

— Ну як, Кузюничку, виходить? — поцікавилась бабуня, що в цей час ліпила на обідньому столі пироги.

— Ще не зовсім, — задумливо пошкріб тім'я Кузя. І тут же додав: — Та вийде. Куди йому дітись!

— Ну, ну, старайся. Потім покажеш, що ти там напазляв.

Бабуня виклала пироги на посипане борошном деко й відчинила дверцята духовки. Звідти хукнуло на всю кухню сухим гарячим духом. Від нього гойднулась на вікні нейлонова фіранка. А підвішена до люстри липучка для мух закутилася легеньким вітрячком.

— Ти, Кузюню, і своє діло роби, і мого попильнуй, — сказала бабуня. — Я вискочу на грядку й, скільки встигну, моркву трохи прополю. А ти, коли пироги підуть по хаті, гукнеш мене... Чув, що кажу?

— Гукну, гукну, — буркнув Кузя, не відриваючись од пазлів...

М_нуло десь з півгодини. **(К, к)узя** вже майже **(с)клав** свій будиночок. Вже запашний дух печеного тіста **(ви)повнив** усю хату. А бабуня спокійнісінько поралася **(на)гря_ці**, чекаючи онукового сигналу.

Раптом вона сторожко (під)вела голову, (при)нюхалас_, (від)шпурнула сапу й м(е, и)тнулася (до)хати.

Ухопивши рушника, бабуня одч(е, и)нила духовку й (ви)тягла деко. Пирогои були чорні, як ворони. Своїм кольором вони зливалися з деком і ледь помітно диміли.

— А бодай тобі грець із твоїми пазлами! — напустилась на Кузю бабуня. — Я ж тебе просила: підуть пироги по хаті — гукни мене.

— Ні по якій хаті вони не ходили, — ображено засопів Кузя. — Я б вас зразу покликав.

— От непутяща голова! — вдарила об поли руками бабуня. — Це ж тільки примовка така: як дихне піч печеним тістом, то кажуть — ніби по хаті пироги пішли. А ти, видно, думав, що в них від гарячого духу ноги виростуть? Що вони тобі гопака затанцюють?.. Ох, лихо мені з такими помічниками!..

Бабуня важко зітхнула, сполоснула руки, взяла ножа й заходилася обшкрібати підгорілу шкоринку. (327 слів)

Анатолій Григорук

- 2 Спиши виділену частину тексту, вставляючи пропущені букви і розкриваючи дужки.

3 Познач, коли відбуваються події, описані у творі.

А у роки війни

Б за часів існування Київської Русі

В у наш час

4 Пронумеруй послідовність розгортання подій у тексті.
Раптом бабуся сторожко...

одчинила духовку

метнулася до хати

принюхалась

підвела голову

відшпурнула сапу

витягла деко

5 Запиши, чим займався Кузя.

6 Познач схему до слова **примовка**.

А

Б

В

7 Установи відповідність між словами-антонімами.

чорний

холодний

легкий

білий

гарячий

важкий

8 Підкресли головні члени речення. Визнач, до якої частини мови належить кожне слово в реченні. Підпиши.

Кузя спокійно сидів біля кухонного вікна на ослінчику.

9 Поміркуй і запиши, чим ти зазвичай займаєшся на канікулах (3–4 речення).

УДК 811.161.2:37.091.26 (076)

ШЗ7

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
(лист Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України
від 04.04.2019 №22.1/12-Г-169)

Рецензенти:

О. І. Прасол, методист громадянського виховання КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;
Н. О. Косовцева, учитель вищої категорії Харківської гімназії №13.

Шевченко К. М.

ШЗ7 Українська мова. Літературне читання. 4 клас. Збірник завдань до підсумкових контрольних робіт для закл. заг. серед. освіти / К. М. Шевченко, Д. В. Ротфорт, Г. В. Щербак, Н. В. Діптан, А. А. Назаренко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2021. — 80 с.

ISBN 978-617-09-4864-9

Посібник містить 10 орієнтовних інтегрованих контрольних робіт у двох варіантах до підсумкових контрольних робіт з української мови та літературного читання в закладах загальної середньої освіти.

Орієнтовні контрольні роботи відповідають орієнтовним вимогам щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (з урахуванням змін, затверджених наказом МОН України від 19.08.2016 № 1009).

Пропоновані завдання охоплюють усі теми, що вивчає четвертокласник протягом навчального року, і спрямовані на перевірку мовних знань та рівня сформованості умінь і навичок з літературного читання.

Також посібник містить безкоштовний електронний додаток: варіант контрольної роботи двох видів і матеріали для вчителів та батьків.

Призначено для вчителів та учнів початкової школи.

УДК 811.161.2:37.091.26 (076)

Навчальне видання
Шевченко Ксеня Миколаївна
Ротфорт Діана Вікторівна
Щербак Галина Володимирівна
Діптан Наталія Володимирівна
Назаренко Антоніна Андріївна

Н508013У. Підписано до друку 23.09.2020.
Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 6,48.

Українська мова. Літературне читання.
4 клас. Збірник завдань до підсумкових
контрольних робіт для закладів загальної
середньої освіти

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.
Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.
E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.
З питань реалізації: (057) 727-70-80, 727-70-77.
E-mail: commerce@ranok.com.ua

Відповідальний редактор *І. В. Єфімова*
Редактор *Ю. В. Завгородня*

www.ranok.com.ua

ISBN 978-617-09-4864-9

© Шевченко К. М., Ротфорт Д. В., Щербак Г. В.,
Діптан Н. В., Назаренко А. А., 2018
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2021

РАДИМО СКОРИСТАТИСЯ ПОСІБНИКАМИ ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ЗА ПРЕДМЕТАМИ

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ СПРЯМОВАНИЙ НА:

- перевірку знань і вмінь
- виявлення та усунення прогалин у знаннях
- закріплення матеріалу, вивченого протягом року

Інтернет-підтримка
interactive.ranok.com.ua

ВІСЬМАНИЦЬКО
РАНОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!

ranok.com.ua
e-ranok.com.ua
pochta@ranok.com.ua
(057) 727-70-90